

MINISTERSTWO
AKTYWÓW PAŃSTWOWYCH
PODSEKRETARZ STANU

Pełnomocnik Rządu do spraw
transformacji spółek energetycznych
i górnictwa węglowego

Piotr Pyzik

DGA.I.052.1.2022

IK: 721424

Warszawa, 30 sierpnia 2022 r.

[REDAKTOWANE]
[REDAKTOWANE]
Przewodniczący
ZZ Przeróbka OPZZ
zarzad@przerobka.pl

Szanowny Panie,

w odpowiedzi na Pana petycję z dnia 31 maja br., znak: 02/05/2022/PRM+, poniżej przesyłam stosowne wyjaśnienia dotyczące kwestii pozostających w kompetencji Ministerstwa Aktywów Państwowych.

Obecna sytuacja na rynku węgla

Obecnie na rynku węgla panuje bardzo trudna sytuacja cenowa i podażowa. W efekcie wydarzeń z ostatnich miesięcy nastąpiła istotna zmiana sytuacji geopolitycznej, która spowodowała kryzys energetyczny. Trwająca wojna w Ukrainie zaburzyła dotychczasowy ład. W konsekwencji zostały zerwane istniejące łańcuchy dostaw, co przełożyło się na ograniczenie importu surowców energetycznych na terytorium Unii Europejskiej i wzrost ich cen. Podkreślenia wymaga, że obecna, trudna sytuacja nie dotyczy jedynie Polski. Dla porównania, wg indeksu cen węgla CIF ARA (indeks europejskiego handlu węglem), tona węgla w sierpniu ubiegłego roku kosztowała około 150 dolarów, a obecnie około 350 dolarów.

Działania zaradcze – wydobywanie i import surowca

W związku z powyższym Rząd RP i spółki Skarbu Państwa podejmują działania mające na celu zagwarantowanie dostępności surowca na rynku krajowym. Należy jednak podkreślić, że polski sektor wydobywczy, już od lat nie pokrywa w całości krajowego zapotrzebowania na węgiel kamienny. W związku z powyższym import surowca z zagranicy jest i w najbliższym czasie będzie koniecznością. Dodatkowo należy wskazać, że znaczące zwiększenie wydobycia jest procesem czasochłonnym i kosztownym. Udostępnienie ścian wydobywczej na blisko 800 tys. ton węgla trwa około półtora roku i kosztuje prawie 200 mln zł.

W efekcie powyższego, w dniu 13 lipca br. Prezes Rady Ministrów wydał decyzję, znak: BPRM.5020.19.1.2022(1), zmienioną decyzją z dnia 8 sierpnia 2022 r., znak: BPRM.5020.19.1.2022(9) polecającą spółkom Skarbu Państwa – importerom węgla tj.: PGE Paliwa Sp. z o.o. i Węglokoks S.A. zakup w okresie do 31 października br. i sprowadzenie do 30 kwietnia 2023 r. przynajmniej 5 mln ton węgla energetycznego. Aktualnie prowadzone są prace nad dopracowaniem schematu dystrybucji

węgla importowanego. W tym celu prowadzone są zaawansowane rozmowy, które mają umożliwić skuteczne rozprawienie surowca po kraju. Przeważająca część dystrybucji węgla zaimportowanego z kierunku innego niż wschodni, będzie odbywała się przy optymalizacji dotychczasowych kanałów logistycznych, wdrożonych procedur, istniejącej infrastruktury czy funkcjonujących podmiotów. Trzeba podkreślić, że to bardzo duży i złożony logistycznie proces, w który zaangażowane jest kilkanaście podmiotów. Oprócz samych importerów dokonujących transakcji handlowych, jak np. PGE Paliwa Sp. z o.o. czy Węglokoks S.A., są to też zarządcy infrastrukturą: zarządy i operatorzy portów, PKP PLK S.A., przewoźnicy kolejowi m.in. PKP Cargo S.A., instytucje finansowe, czy Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych. Pierwsze wolumeny węgla z tzw. Decyzji o imporcie wpłyną do portów jeszcze w sierpniu 2022 r., a pierwszy węgiel sprowadzony do Polski na podstawie ww. Decyzji będzie dostępny we wrześniu 2022 r. Również wtedy można spodziewać się zwiększonej podaży węgla w kraju, a szczegółowe informacje dotyczące dystrybucji węgla w ramach kontraktów importowych oraz cen tego surowca będą znane w nadchodzących tygodniach.

Ceny węgla na polskim rynku

W odniesieniu do cen węgla na polskim rynku, informuje, że spółki Skarbu Państwa – producenci węgla w celu umożliwienia odbiorcom końcowym (np. właścicielom gospodarstw domowych korzystającym z węgla do ogrzania swoich domów), zakupu paliwa opałowego w atrakcyjnej cenie producenta – tj. bez marż pośredników, uruchomiły formę sprzedaży bezpośredniej. Wszelkie informacje na temat możliwości pozyskania surowca jak i o jego cenach udostępniane są na stronach internetowych poszczególnych spółek górniczych.

Obecnie najpopularniejszym kanałem sprzedaży węgla przez spółki Skarbu Państwa, są ich sklepy internetowe. Zainteresowanie zakupem opału tą drogą jest ogromne, co może wskazywać na trwały trend przeniesienia zakupów węgla do sieci, tak jak w przypadku innych towarów. Przykładowo Polska Grupa Górnicza S.A. (dalej: PGG S.A., Spółka) sprzedająca węgiel m.in. za pomocą swojego sklepu internetowego obsłużyła za jego pośrednictwem już ponad 140 tys. klientów, sprzedając ponad 700 tys. ton węgla.

Dodatkowo PGG S.A. podjęła działania mające na celu zmianę systemu sprzedaży, która ma umożliwić odbiorcom końcowym, zakup węgla z odbiorem w lokalnych składach opału. W tym celu spółka ogłosiła, trwający do 27 czerwca 2022 r., nabór na partnerów, którzy, jako kwalifikowani dostawcy węgla, w jej imieniu będą prowadzić składy tego surowca dla odbiorców indywidualnych. Minimalna pojemność takiego składu wynosi 600 ton, a dodatkowo partnerzy muszą zapewniać m.in. załadunek, transport i rozładunek węgla. Z myślą o osobach „wykluczonych cyfrowo”, tzn. z ograniczonym dostępem do wykorzystania narzędzi informatycznych, PGG S.A. zaproponuje rozwiązanie dotyczące zakupu węgla bezpośrednio na składzie kwalifikowanego dostawcy węgla do limitowanej z góry wielkości zakupu (0,5 – 2 tony jednorazowo) w ramach limitu rocznego. Cena oferowanego paliwa, będzie taka sama jak w sklepie internetowym PGG S.A. Rozstrzygnięcie postępowań w sprawie wyłonienia kwalifikowanych dostawców węgla planowane jest na koniec sierpnia 2022 r.

Należy dodatkowo podkreślić, że Spółki Skarbu Państwa prowadzą przewidywalną politykę cenową węgla opałowego. W ostatnich latach, pomimo zmian cen węgla wynikających z cykli koniunkturalnych, nie ulegały one znaczącym wahaniom. Co więcej, węgiel to paliwo z jednej strony oferowane dotychczas

po bardzo konkurencyjnych cenach, zaś z drugiej jest odpowiednie dla osób, które nie mają dostępu do sieci ciepłowniczych lub innych źródeł energii.

Ponadto spółki Skarbu Państwa przygotowują dodatkowe oferty sprzedaży surowca dedykowane konkretnym grupom odbiorców np. przedsiębiorcom z sektora rolno-spożywczego, ciepłowniom podlegającym regulacjom taryfikacji cen ciepła przez Urząd Regulacji Energetyki, czy podmiotom użyteczności publicznej.

Działania legislacyjne – ustawa o dodatku węglowym

W celu zapewnienie wsparcia dla dużej grupy gospodarstw domowych w Polsce, w tym również gospodarstw najuboższych energetycznie, w pokryciu części kosztów wynikających ze wzrostu cen na rynku energii, w tym kosztów opału Ministerstwo Klimatu i Środowiska przygotowało projekt ustawy o dodatku węglowym. Proponowane wsparcie finansowe w postaci dodatku węglowego wspomogłoby budżety domowe oraz zwiększy poczucie bezpieczeństwa energetycznego i socjalnego. Tym samym przyczyni się do ograniczenia wpływu negatywnych skutków obecnej sytuacji międzynarodowej na gospodarstwa domowe. Dodatek węglowy wyniesie 3 000 złotych na gospodarstwo, którego głównym źródłem ogrzewania jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane paliwami stałymi, wpisane lub zgłoszone do centralnej ewidencji emisyjności budynków. Szczegółowe informacje na temat tzw. dodatku węglowego dostępne są na stronie Ministerstwa Klimatu i Środowiska: <https://www.gov.pl/web/klimat/dodatek-weglowy>.

Przyszłość górnictwa węgla kamiennego i system wsparcia sektora

Do czasu wybuchu wojny na Ukrainie w spółkach wydobywczych, objętych pomocą publiczną, wydobycie węgla miało systematycznie maleć. Jednakże sytuacja diametralnie zmieniła się po 24 lutego br. Z uwagi na ostatnie wydarzenia i obecną sytuację geopolityczną, w tym na trwający, globalny kryzys energetyczny, rozważane są różne scenariusze i brane pod uwagę różne warianty działania. Ewentualne zmiany w założeniach eksploatacyjnych będą musiały być skorelowane z Polityką Energetyczną Polski, która wyznaczy perspektywy dla węgla w dłuższym horyzoncie czasu. Aktualizowana polityka energetyczna Polski będzie uwzględniać czwarty filar – suwerenność energetyczną, której szczególnym elementem jest zapewnienie szybkiego uniezależnienia krajowej gospodarki od importowanych paliw kopalnych z Federacji Rosyjskiej.

W dniu 4 marca 2022 r. została dokonana notyfikacja programu pn. *System wsparcia dla górnictwa węgla kamiennego w perspektywie do 2056 r.* Instrumenty systemu wsparcia bazują na Decyzji Rady z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie pomocy państwa ułatwiającej zamykanie niekonkurencyjnych kopalń węgla (2010/787/UE) i obejmują 2 rodzaje pomocy:

- 1) tzw. *pomoc na zamknięcie*, czyli przeznaczoną na pokrycie bieżących strat produkcyjnych jednostki produkcyjnej węgla, którą na podstawie ww. Decyzji państwa członkowskie mogły udzielać do końca 2018 r. W notyfikowanym programie pomoc na zamknięcie udzielana jest w formie dopłaty do redukcji zdolności produkcyjnych. Z uwagi na to, że program wykracza poza rok 2027 (z dniem 31 grudnia 2027 r. Decyzja Rady traci ważność), program jest notyfikowany bezpośrednio na podstawie przepisów traktatowych.

2) *pomoc na koszty nadzwyczajne*, w celu umożliwienia przedsiębiorstwom pokrycia kosztów powstających lub powstałych w wyniku zamknięcia jednostek produkcyjnych węgla, które to koszty nie są związane z bieżącą produkcją np. fizyczna likwidacja kopalń, świadczenia osłonowe dla pracowników, naprawianie szkód górniczych.

Rząd jest w ciągłym dialogu z Komisją. Odbywają się zarówno spotkania z przedstawicielami Komisji Europejskiej na różnych szczeblach, jak również jest prowadzona korespondencja.

System handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS)

Należy także podkreślić, że Polska od dłuższego czasu zwraca uwagę na potrzebę reformy rynku handlu uprawnieniami do emisji CO₂. Identyfikowane są konkretne problemy związane z funkcjonowaniem systemu handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS), prowadzące do nadużyć i braku stabilności cenowej. Przy tak poważnych wahaniami cen i niedoborach uprawnień, które obserwujemy, unijny system ETS zamiast motywować wytwórców energii elektrycznej i ciepłej do inwestowania w odnawialne źródła energii de facto je hamuje. Ponadto wysoka zmienność wprowadza dodatkowe ryzyko w sektorze energetycznym i uniemożliwia racjonalne planowanie inwestycji poprzez wpływ ETS na wahania cen energii. Po krótkotrwałej obniżce spowodowanej epidemią koronawirusa, ceny uprawnień do emisji CO₂ osiągnęły historyczne maksimum na poziomie ponad 90 EUR/EUA w grudniu 2021 r. Jeszcze na początku 2018 r. ceny uprawnień notowane były na poziomie niespełna 8 EUR/EUA. Z tego względu apelujemy o dostosowanie polityki energetycznej Unii do specyfiki danego kraju, tak, aby transformacja energetyczna została przeprowadzona w sposób sprawiedliwy i mądry przy zahamowaniu spekulacyjnego charakteru tego mechanizmu.

Podsumowanie

Obecnym priorytetem rządu RP jest zagwarantowanie dostępności możliwie taniego surowca na nadchodzący i przyszły sezon grzewczy. W tym celu podejmowane są działania zarówno na szczeblu rządowym jak i sektorowym tj. we współpracy z zaangażowanymi spółkami Skarbu Państwa z sektora wydobywczego, przedstawicielami importerów, zarządcami infrastrukturą: zarządami i operatorami portów, przewoźnikami kolejowymi, instytucjami finansowymi oraz Rządową Agencją Rezerw Strategicznych.

Jednocześnie, w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego Ministerstwo Aktywów Państwowych dostrzega znaczącą rolę sektora wydobywczego, w związku z powyższym rozważane są różne scenariusze i brane pod uwagę różne warianty działania w zakresie ewentualnych zmiany w założeniach eksploatacyjnych.

Z poważaniem

Piotr Pyzik

podsekretarz stanu

dokument podpisany elektronicznie

721424.2457469.1985900

Do wiadomości:

Pan Michał Dworczyk, Minister – Członek Rady Ministrów, KPRM, dot. pisma z 13 czerwca br., znak: BPRM.5020.11.4.2022(3)MP